

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

18 december 2008

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Bart Van Malderen en Jos De Meyer en mevrouw Anne Marie Hoebeke –
houdende verlening van een gewestwaarborg voor grensoverschrijdende financiële transacties**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
mondeling uitgebracht door de heer Erik Matthijs**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jaak Gabriels.

Vaste leden:

de heren Thieu Boutsen, Herman De Reuse, Felix Strackx,
Erik Tack, Christian Verougstraete;

de heren Ward Kennes, Erik Matthijs, Koen Van den Heuvel,
Eric Van Rompuy;

mevrouw Hilde Eeckhout, de heren Jaak Gabriels, Sven Gatz;
de heer Gilbert Bossuyt, mevrouw Michèle Hostekint, de heer
Ludo Sannen.

Plaatsvervangers:

de heren Erik Arckens, Frank Creyelman, mevrouw Hilde De
Lobel, de heren Roland Van Goethem, Joris Van Hauthem;

de heren Ludwig Caluwé, Tom Dehaene, de dames Veerle
Heeren, Joke Schauvliege;

mevrouw Annick De Ridder, de heren Marc van den Abeelen,
Bob Verstraete;

de heren Bart Caron, Jacky Maes, Bart Van Malderen.

Toegevoegde leden:

de heer Jan Peumans;

de heer Rudi Daems.

Zie:

1993 (2008-2009)

– Nr. 1: Voorstel van decreet

DAMES EN HEREN,

Initieel werden door de heren Tavernier en Peumans vragen gesteld bij de hoogdringendheid van de behandeling van het voorstel van decreet en de aan die hoogdringendheid verbonden procedure van mondelinge verslag.

Meer bepaald werd opgeworpen dat dit voorstel van decreet de Vlaamse begroting mogelijks voor miljoenen euro kon bezwaren en dat het om een erg ingewikkelde juridische materie ging, dus werd aangedrongen op een gedetailleerd schriftelijk verslag. Ook vanuit de meerderheid werd erkend dat het hier om een in parlementair opzicht behoorlijk uitzonderlijke procedure ging. Dat er hoogdringendheid was, kon door de meerderheidsfracties echter genoegzaam worden afgeleid uit de toelichting die door de indieners en vooral door minister Van Mechelen werd verschaft bij de situatie. Op grond daarvan schaarde de meerderheid zich, via een tussentijdse stemming, achter de procedure van het mondelinge verslag.

Zoals gezegd, verdedigden de heren Van Malderen en De Meyer, indieners, en vervolgens minister Van Mechelen het dringende karakter van de procedure. De indieners verwezen daarvoor naar de datum van inwerkingtreding, terwijl minister Van Mechelen verwees naar de termijnen voor ingebrekestelling waarbij de betrokken gemeenten, in geval van aantoonbare 'default position' een aanzienlijke schadevergoeding dreigen te moeten betalen.

Via hun advocaat zijn de gemeenten er weliswaar in geslaagd om de termijn voor het contract met American International Group-Matched Funding Group (AIGMAF) – de 'payment undertaking agent' (PUA) – te verlengen tot 31 januari 2009 en voor Dexia, de verstrekker van een algemene 'letter of credit' die geldt als extra waarborg, tot 28 februari 2009. Hierbij dient echter opgemerkt dat die termijnen kunnen worden ingekort, indien AIG en/of Dexia een verdere 'downgrading', zijnde een verlaging van hun geschatte kredietwaardigheid, zouden ondergaan. Dit zou dan zijn tot dertig dagen na de kennisneming van de verlaagde rating.

Er is een snelle oplossing nodig als men het reële risico wil vermijden dat de lokale besturen in gebreke worden gesteld door de investeerder, 'default position', en daarbij een prohibitief hoge 'high termination value' of beëindigingsvergoeding, uitgedrukt als percentage van de initiële waarde, moeten betalen. Men moet er tevens rekening mee houden dat ook de verdere procedure nog tijd vergt: de nodige besluiten moeten worden genomen door de Vlaamse Regering, er moet een gedegen controle gebeuren door de Inspectie van Financiën en de zaak moet de goedkeuring krijgen van de betrokken

gemeenteraden. En natuurlijk heeft men ook tijd nodig voor de onderhandelingen zelf, zo niet dreigt men in een wel bijzonder zwakke positie te staan.

De indieners van het voorstel van decreet benadrukten ook nog eens dat de betrokken gemeenten geen excessief risico genomen hebben. Het voorstel van decreet is in essentie noodzakelijk geworden door de wereldwijde financiële crisis die grote en op het eerste zicht zeer gezond lijkende financiële instellingen aan het wankelen heeft gebracht.

De heer Van Malderen schetste kort het probleem. Op 24 januari 2004 traden Sint-Niklaas, Hamme en Dendermonde na lange onderhandelingen en zonder bezwaar vanwege de Vlaamse Regering toe tot een deelnemingsovereenkomst met een Amerikaanse trust, met het oog op een cross-border lease voor hun rioolstelsel. Dexia werd met naleving van de Europese en Belgische regelgeving geselecteerd als bemiddelaar. Toen de Amerikaanse overheid het belastingvoordeel beperkte dat deze constructie opleverde en dat in wezen een fiscaal lek in het Amerikaanse belastingsysteem was, was er nog altijd geen probleem voor de lokale besturen.

De heer Van Malderen benadrukte hierbij dat het gebruik maken van dat belastingslek volkomen legaal was. Hij wees daarbij op het essentiële juridische onderscheid tussen de juridisch volkomen legale techniek van de belastingontwijking en de juridisch strafbare belastingontduiking.

De constructie waarvan de drie gemeenten gebruik maakten, situeerde zich duidelijk op het vlak van de belastingontwijking.

Twee ingebouwde beschermingen tegen risico's waren de plaatsing van het bedrag bij een 'payment undertaking agent' en de ondertekening van een 'letter of credit', beide bij een financiële instelling met een zeer hoge rating. Aan deze laatste voorwaarde wordt sinds de kredietcrisis echter niet meer voldaan, gezien de lagere waardering van respectievelijk AIG en Dexia. Deze vorm van in gebreke blijven of 'situation of default' brengt hoge kosten mee. Daarom moeten beide banken vervangen worden. De tarieven van de weinige banken die vandaag nog aan de vereiste rating voldoen, zijn echter navenant.

Doel van het voorstel is om met de gewestwaarborg de onderhandelingspositie van de lokale besturen op de markt te verbeteren, doordat het aantal potentiële overnemers voor de credit letter van 120 miljoen dollar vergroot en de transactiekosten verkleinen. De heer Van Malderen stelt daarbij nadrukkelijk dat dit de Vlaamse Regering finaal niets hoeft te kosten en dat de risico's beperkt zijn.

Na deze uiteenzetting wierp de heer Tavernier op dat dergelijke quasi-individuele waarborgverstrekkingen een marktverstorend karakter dreigen te hebben. Bovendien waren de betrokken gemeenten wel degelijk op de hoogte van het feit dat er toch zware risico's verbonden waren aan dit soort transacties. Ook bij het gebruik van weliswaar juridisch correcte, buitenlandse belastingontwijkingsmechanismen door openbare besturen meende de heer Tavernier dat er minstens ethische vraagtekens konden worden geplaatst.

De indieners, die weliswaar erkennen dat de zaak nu misschien niet zo fraai meer oogt, hierin bijgetreden door de heer Caluwé, werpen echter tegen dat die praktijk op dat ogenblik niet zo uitzonderlijk was. Zelfs de Vlaamse Regering overwoog de techniek. Tevens wijzen ze erop dat als de lokale besturen in gebreke worden gesteld en een schadevergoeding moeten betalen, de betrokkenen sowieso een beroep zullen moeten doen op de Vlaamse Regering. Het is dan ook beter om door een regeling vandaag preventief dergelijke financiële schade te vermijden.

Daarop verklaarde de heer Peumans dat men hier zijns inziens toch wel wat kort door de bocht gaat. Hij memoreert de verschillende risicobronnen: de transactiekosten, de juridische structuur, de Belgische fiscaliteit, het faillissement van de Amerikaanse investeerder, het faillissement van de banken, het koersrisico, het renterisico, de operationele flexibiliteit en voortijdige beëindiging. Er waren dus voldoende waarschuwingen, en dat was meteen ook de reden waarom finaal erg weinig gemeenten in een dergelijk scenario zijn gestapt.

Daarop repliceerde minister Van Mechelen dat de huidige risico's begroot worden op 80 tot 120 miljoen dollar voor het eigen vermogen, en op 64 miljoen euro voor het vreemd vermogen. Dat laatste is allicht te reduceren tot enkele miljoenen, maar zou kunnen oplopen indien AIG zijn verplichtingen niet kan nakomen, op het ogenblik dat hij het restant van het vreemd vermogen aan de uitlenende bank, Dexia, moet terugbetalen, met name eind 2010. De Amerikaanse staatswaarborg voor AIG loopt immers maar tot 30 september 2009.

Nog op vraag van de heren Peumans en Tavernier preciseerde minister Van Mechelen op welke wijze de Vlaamse Regering de in artikel 2 van het voorstel van decreet vermelde bijkomende voorwaarden denkt in te vullen. Om te beginnen moet de waarborgpremie voor een dergelijke gewestwaarborg op niet-commerciële instellingen door de lokale besturen upfront betaald worden. De inschatting bedraagt minimaal 1 tot maximaal 2 percent.

Verder moeten in geval van uitwinning van de gewestwaarborg zowel de uitbetaalde waarborgbedragen als de eraan verbonden kosten door de Vlaamse Regering integraal gecupereerd worden, en dit via een jaarlijkse inhouding van maximaal 10 percent op hun jaarlijks aandeel in het Gemeentefonds.

Ten slotte zal om het verschil te overbruggen tussen de huidige verplichtingen van 'payment undertaking agent' AIGMAF en de actuele waarde van het onderliggende, een bijstorting van naar schatting 5 miljoen dollar nodig zijn door de drie betrokken besturen, zodat met zekerheid in het jaar 2036 de nodige sommen ter beschikking zullen staan voor de uitoefening van de 'early buy-out'-optie. Het gaat om een betaling die eveneens upfront zal dienen te gebeuren alvorens een effectieve doorstart op basis van de toegekende gewestwaarborg te kunnen maken.

De heer Van Rompuy, daarin bijgetreden door de heer Peumans, onderstreepte daarop het uitzonderlijke karakter van deze procedure, die volgens hem ook niet voor herhaling vatbaar is. Minister Van Mechelen verklaart het daar in se mee eens te zijn, maar wijst er tegelijk op dat het internationale financiële systeem een uitermate turbulente periode doormaakt. Ter stabilisatie van onze instellingen heeft de Vlaamse Regering in deze al eerder haar verantwoordelijkheid genomen en waarborgen verschaft. De voorliggende situatie is mutatis mutandis vergelijkbaar met die van onze kredietinstellingen een maand geleden. Het gaat hier bovendien om een ongewoon, extreem risico.

De commissie was het er ten slotte unaniem over eens dat er lessen moeten getrokken worden uit deze ervaring met cross-border leasing. Eenieder drukte de hoop uit dat er zich geen soortgelijke 'accidenten' meer zouden voordoen.

Rest ten slotte nog de stemuitslag. Artikel 1 van het voorstel van decreet werd aangenomen bij unanimité van elf stemmen. Artikel 2 werd aangenomen met tien stemmen bij één onthouding. Ook artikel 3 werd aangenomen met tien stemmen bij één onthouding. En in zijn geheel ter stemming gelegd, werd het voorstel van decreet eveneens aangenomen met tien stemmen bij één onthouding.

De verslaggever,

Erik MATTHIJS

De voorzitter,

Jaak GABRIELS